Bat. Gen.
XXVI
1461

Verkoop
van Gouvernements Koffie
in
Indië.

Dipindai dengan CamScanner

Rp 287.480

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

Tanggal : 9 Mei 2012

No. Induk : 42039/PN-MUSEUM/'12

BIB - ID : 10878160
212140611

Beli / Hadiah : Ex. Museum

Dipindai dengan CamScanner

Dipindai dengan CamScanner

Dipindai dengan CamScanner

XXVI, 1461

VERKOOP VAN GOUVERNEMENTS-KOFFIE

IN

INDIË.

Gedrukt bij G. KOLFF & Co te *Batavia*.

BAT GENOOTSCHAP K. & W.

Dipindai dengan CamScanner

Dipindai dengan CamScanner

XXVI, 1461

Overgedrukt uit het *Algemeen Handelsblad* van Vrijdag, 20 December 1878.

De ingezonden artikelen over den verkoop van Gouvernements-producten in Indië leveren een talentvol pleidooi ten gunste van die wijze van verkoop.

Volgt men de redeneering van den heer P., dan komt men tot de slotsom, dat er alleen in Indië concurrentie van koopers te wachten is.

Volgens hem staat de quaestie tusschen de belangen van „de weinige honderden particulieren, geïnteresseerden bij den koffiehandel" aan de eene, en „het belang van den Staat" aan de andere zijde.

Het zij mij vergund, mijne verrassing te betuigen aan de Redactie van een onzer eerste Nederlandsche handelsorganen, dat dit betoog zonder eenig commentaar door haar is opgenomen, en dat zij kort daarop een gunstig verschijnsel vindt in het feit, dat van Amerikaansche zijde een nieuwe stap wordt gedaan, om zich meester te maken van den Indischen productenhandel. Niet tevreden met eene premie van 10 percent, te stellen op den invoer van koffie uit de productieplaats, zal Amerika thans nog gebruik maken van den overvloed van Nederlandsch kapitaal en den betrekkelijk lagen rentestand hier te lande, om dien aanvoer te vergemakkelijken.

Die poging toont een goed handelsinzicht van degenen,

BAT GENOOTSCH.

Dipindai dengan CamScanner

die haar ondernamen: van een Nederlandsch standpunt is zij een *bedenkelijk teeken des tijds.*

Geen juichensstof, maar een reden te meer om de handelspolitiek, die onze Regeering te volgen heeft, ernstig van alle zijden te beschouwen.

Van alle zijden, en niet zoo eenzijdig als door den heer P. is geschied.

Tot verklaring van zijne voorliefde voor verkoop in Indië heeft hij uit het arsenaal der bestrijders van het consignatiestelsel een aantal verroeste wapenen voor den dag gehaald, die goeden dienst deden in den lang vervlogen tijd der beurtvrachten tot vasten koers (in den regel veel hooger dan door particulieren werd betaald), der verzekering tot volle beurspremien, der hooge courtages en commissies, maar die tegenwoordig werkelijk op den rommelzolder moesten blijven.

Volgens den heer P. vormen de veilingen der Nederlandsche Handelmaatschappij een kostbaren en tijdroovenden omweg tusschen den Staat en den verbruiker van de koffie.

Kostbaar — waarom? Betaalt de Nederlandsche Handelmaatschappij tegenwoordig iets meer vracht dan particulieren?

Levert de eigen assurantie risico niet een aanzienlijke bate? (*)

Is de verkoopprovisie, zijn de overige onkosten niet zeer matig?

In één woord, indien Nederland als koffiemarkt nog iets beteekent, meent dan de heer P. dat particuliere handelaars, in Indië koopende, de koffie goedkooper in Nederland ter markt kunnen brengen, dan de Nederl. Handelmaatschappij zulks voor de Regeering doet?

Tijdroovend? Voor wien? Voor den Staat? Dit is volstrekt niet noodzakelijk en het consignatiestelsel kan behouden blijven al wordt de wijze van verkoop hier te lande veranderd. Voor den consument? Het is hem, gelooven wij, volkomen onverschillig of de koffie,

---

(*) Wat beteekent het aanhalen van één scheepsramp bij de duizenden goed afgeloopen risico's? De toestand van het assurantiefonds der Nederl. Handelsmaatschappij bewijst, 't geen trouwens natuurlijk is, dat eigen risico, over zoo veel bodems verdeeld, ook voor den Staat winstgevend is.

die hij koopt als hij die noodig heeft, lang of kort in het pakhuis heeft gelegen.

Maar de heer P. bekreunt zich zeer weinig om de Nederlandsche koffiemarkt en de consumenten hier te lande.

Hij denkt vooral aan de koopers voor Amerika, Italie, Frankrijk en Oostenrijk en als hij van kostbaar en tijdroovend spreekt, heeft hij hen op 't oog.

Het komt mij voor, dat de vraag voor die markten niet zulk een uitsluitende behartiging verdient en dat de orders die nu en dan voor die plaatsen op Java inkomen, nog slechts een kleine percentage vormen van het geregeld debiet of de geregelde consignaties der vrije koffie naar Nederland.

Inderdaad, wie de stukken van den heer P. leest en met de handelsbeweging op Java niet vertrouwd is, moet den indruk bekomen dat alle koffie, die op Java aan de markt komt, gretig wordt weggekocht voor Amerika of voor de Middellandsche Zee, en dat alleen de gouvernementskoffie, die naar Nederland wordt geconsigneerd, hier aan de markt komt om, langs een omweg ten slotte, naar soortgelijke bestemmingsplaatsen te verhuizen.

Maar de feiten zijn niet zoo; niet alleen van de particuliere koffie komt verreweg het grootste gedeelte — zonder eenigen regeeringsinvloed — naar Nederland, maar ook in de gouvernementsveilingen op Java hebben de koopers voor Nederland verre de overhand.

De *particuliere uitvoer* van koffie van Java verdeelde zich in het jaar, dat verloopen is, tusschen 1°. Juli en ult°. Juni 1878, aldus:

naar	Nederland	237,132	pik.	à	86^{25}	pCt. van den totalen particulieren uitvoer.
„	't Kanaal	102	„	„	0^{03}	„
„	Frankrijk	14,767	„	„	5^{37}	„
„	Italie	5,775	„	„	2^{11}	„
„	Port-Saïd	6,943	„	„	2^{53}	„
	voor order:					
„	Amerika	3,993	„	„	1^{45}	„
„	Australie	1,107	„	„	0^{41}	„
„	Singapore	5,079	„	„	1^{85}	„
	Totaal. . .	275,898	pik.	à	100	pCt.

Dipindai dengan CamScanner

Buiten en behalve deze 237,000 pik. van den particulieren uitvoer gingen nog naar Nederland 859,240 pikols gouvernements-uitvoer, zoodat men toch reden heeft om zich te verbazen, dat de heer P. de vreemde markten voorstelt als door de willekeurige handelingen van den Nederlandschen Staat verstoken van een koffie-aanvoer, dien zij zoo sehnsuchtig verlangen, terwijl deze vreemde havens dan zulk een spaarzaam gebruik gemaakt hebben van de gelegenheid om zich te voorzien bij de 275,000 pikols particuliere koffie.

Niet langs een omweg, maar op den meest directen weg, volkomen op gelijke condities als de Hollandsche koopers, niet belemmerd door eenig differentieel uitvoerrecht, geholpen door op Java gevestigde handelshuizen van vreemde nationaliteit, had het door een differentieel recht bij den invoer begunstigde Amerika, het op gelijke wijze beschermde Frankrijk, het door protectierechten en gesubsidieerde stoomvaart geholpen Australie, zich kunnen voorzien van 275000 pikols. Zij namen daarvan geen noemenswaardig gedeelte, de uitvoeren naar Port-Saïd voor order, gingen, als wij wel onderricht zijn, meestal door naar Nederland, en nu wordt op de groote trom geslagen om de onbillijkheid te betoogen, dat de 859,240 pikols niet ook aan die mededinging van koopers voor 3 en één derde percent van het totaal worden aangeboden. Het is goed om de bakens te verzetten als het getij verloopt, maar om zelf ondiepten te gaan maken, enkel om het genoegen te hebben, zijne bakens te verzetten, is een handelwijze die minder aanbeveling verdient, al heeft men er onlangs een voorbeeld van gezien bij een Nederlandsche haven.

De Regeering handelt dus tegenwoordig zoo als verreweg de meeste planters in Indie. Zij verkoopt op Java wat hare raadgevers meenen, dat op die markt grif plaatsing vindt, en zij consigneert het overige naar de groote Europesche markt; welke economische ketterij daarin schuilt, is mij niet duidelijk. Multatuli en andere bestrijders van een verdwenen ancien régime, kunnen daar buiten blijven. Evenmin behoeven koffie-importeurs hier ter stede als achterlijk te worden geteekend wegens het *niet* importeeren van Santos-koffie.

Dipindai dengan CamScanner

daar het uit het ingezonden stuk van den heer Quien blijkt, dat zij het wel doen.

Evenmin behoeven de reeders, die de protectie, die zij voor 40 jaren een korte poos genoten hebben, duur moeten bekoopen, nog weêr eens over den hekel gehaald te worden, en hun slaperigheid verweten worden, als zouden zij weigeren om tot hooger vracht, dan naar Nederland te bekomen is, suiker van Java over te voeren naar vreemde havens, waar goede uitvrachten te verdienen zijn.

't Is jammer voor de reeders, dat er niet bij staat waar die havens te vinden zijn. Ik ken een Hollandschen reeder, wiens schepen suiker en koffie hebben overgevoerd naar Greenock, naar Hamburg, naar Marseille, naar New-York. Dure havengelden en plaatskosten heeft hij er gevonden, maar uitvrachten of bestaanbare vrachten op andere vaarwaters waren er destijds niet.

Wij gelooven, dat de Nederlandsche reeders en gezagvoerders onbillijk door den heer P. beoordeeld worden. Het stelsel der „specialiteiten" bestaat tegenwoordig, zoowel in de vrachtmarkt als op ieder ander gebied. De vaart op Java eischt een ander soort en grootte van schip dan die op Brazilie of Amerika. Scheepjes van 4 à 500 ton, die koffie van Java naar Californie overvoeren of kustreizen in de Chineesche zee plachten te doen, zouden slechte rekening geven in de vaart tusschen Java en Nederland. Is het de schuld der Nederlandsche reeders, dat, toen zij groote schepen in de vaart hadden gebracht, waardoor de transportkosten van een last koffie of suiker tot een minimum werden gereduceerd, — *f* 70 werd bestaanbare vracht, waar *f* 80 bij kleinere schepen onvoldoende was geweest, — dat toen deze twee feiten hun speculatie deden mislukken: — *Ten eerste*, het afschaffen der bevrachtingen van de geheele scheepsruimte door de Nederl. Handelmaatschappij, die plotseling ter wille van de verdeeling van het assurantie-risico slechts 240 last per schip bevrachtte; *ten tweede* het verloopen der Nederlandsche suikermarkt, waardoor de ladingen voor order naar Falmouth werden gedirigeerd, voor

welke speculatiepartijen de kooplieden slechts schepen van 800 ton hoogstens konden gebruiken.

Nog eens, dat is ongeluk, tegenspoed, maar geen slaperigheid of onverstand, en toch hooren wij dikwijls dezelfde menschen, die met ingenomenheid spreken van de „County liners" die regelmatig varen van Glasgow naar Java en met suiker naar Greenock terug, met minachting gewagen van de Nederlandsche beurtvaarders.

Beurtvaarders — de buren zouden ze u benijden — want hunne geheele handelspolitiek streeft er naar, om op hunne beurt zulke beurtvaarders in hunne havens te lokken.

De handelspolitiek der naburen — wat dunkt u, Mijnheer de Redacteur van het volgende zoetvloeiend euphemisme van den heer P.:

„Doch overal openbaart zich het streven van den consument, zijn benoodigdheden op de plaats zelve der productie te koopen en hier en daar — als b. v. in Amerika en Australie en, zooals weldra het geval zal zijn, in Canada — vindt dat streven uitdrukking en steun in de wet, door de begunstiging van directen aanvoer."

Een streven der consumenten, dat uitdrukking en steun in de wet vindt? Ik geloof het niet, Mijnheer de Redacteur, ik geloof, dat het den *consument* volkomen onverschillig is als hij voor zijn koffie 20 dollarcents betaalt, of de Regeering daarvan 2 of 4 cents belasting heeft geheven, al, naarmate zij direct of indirect van Java kwam. Maar de Regeering is daarvoor niet onverschillig. Zij heeft liever 2 cents dan 4, want 2 cents wil voor haar zeggen: directe handel en scheepvaart met de tropische gewesten, vertier in haar havens, werk voor haar arbeiders en al die indirecte voordeelen, welke een levendige marktplaats oplevert. De Regeering is daarvoor niet onverschillig, want vooral in Frankrijk wil dat zeggen: uitbreiding van het handelsgebied, gelegenheid voor Marseille, om zich meer en meer te verheffen tot de groote marktplaats der Middellandsche Zee, die tot in 't hart van Europa haar klanten en afnemers zal vinden. En wellicht zal het niet lang duren of Italie en Oostenrijk zullen den strijd in spoorwegtarieven ook in douane-tarieven voortzetten en

Venetie en Triest zullen dingen om den voorrang: wie 't eerst zijn handelsgebied in Duitschland zal uitstrekken.

Niet ter wille der luttele consumptie op de plaats zelve, maar ter wille van haar handel worden deze zoo lieftallig door den heer P. beschreven protectionistische tarieven ingevoerd; en daarom vooral verwondert het ons niet, dat de vroegere strijders tegen het consignatiestelsel in de beide Kamers een veel beteekenend zwijgen in acht namen, en dat de verklaring van den minister van kolonien slechts bestrijding vond bij enkele afgevaardigden, die zich zeer verwonderd toonden over hun isolement.

Wij geloven, dat de houding van erkende liberalen als de Minister zelf, de heeren Blussé, Fransen van de Putte, Pincoffs, stof geeft tot ernstig nadenken. Geen juichkreet meer over de afschaffing der differentieele rechten, maar eerder vergoêlijking, eene verwijzing naar de eischen van overeenstemming met de liberale handelspolitiek van Engeland — eenig besef, naar mij voorkomt, dat men wel wat vlug is geweest, dat de overgang geleidelijk had kunnen zijn, dat men wellicht beter had gedaan te wachten totdat het spoorwegnet gereed was, en de internationale suikerconventie een volledige afschaffing van het premiestelsel ten gevolge had gehad.

In ieder geval, Mijnheer de Redacteur, de voor den Nederlandsche handel belangrijke quaestie, aan het hoofd dezer vermeld, is, naar mij voorkomt, ernstig behandeld van het standpunt van de belangen van den Nederlandschen Staat, en ik geloof, dat in de beschouwingen van den heer P. geheel over het hoofd is gezien, dat de rationeele maatregelen om een groote Nederlandsche koffiemarkt te behouden, wel degelijk een element dezer quaestie uitmaken. Het advies van den heer Pincoffs in de Eerste Kamer komt mij dan ook voor, behartiging te verdienen. Laat ons onderzoeken of de Staat, die een groot importeur is, ook in ieder opzicht een verstandig en goed importeur is. Ik geloof met den Minister, dat eene commissie van onderzoek niet veel licht zou geven, want de verscheidenheid der adviezen zou legio zijn. Doch de Minister zelf en de Nederland-

Dipindai dengan CamScanner

sche Handelmaatschappij hebben, dunkt ons, elementen ter beoordeeling genoeg, om na te gaan, welke wijzigingen zij kunnen brengen in hunne wijze van aanvoeren of verkoopen, om de Nederlandsche koffiemarkt in den ruimsten zin te behouden. Die handel is voor den Staat van oneindig veel meer belang, dan de hoogere prijs, dien de Minister in Nederland meende behaald te hebben.

Ik ben het volstrekt niet eens met den heer P., dat de Minister ongelijk had, maar al gelukt het den heer P., om die 70 Cents per pikol door allerlei excepties geheel weg te redeneeren, dan zou hij zijn pleidooi naar mijn inzien nog niet hebben gewonnen. Het rekensommetje van den heer P. zou voor een staatsman werkelijk kruidenierspolitiek kunnen zijn.

B.

Dipindai dengan CamScanner

Overgedrukt uit het *Algemeen Handelsblad* van Dinsdag, 24 December 1878.

Vous tournez les choses d'une manière qu'il semble que vous avez raison et cependant il est vrai que vous ne l'avez pas.
MOLIÈRE, *Don Juan*.

Wanneer — zooals B. schrijft in zijn artikel onder bovenstaand opschrift in uw nummer van gisteren opgenomen — het verrassend is, dat mijn opstel over hetzelfde onderwerp door het *Hdsbl.* zonder commentaar is opgenomen, dan moet ik daaruit de gevolgtrekking maken, dat de beginselen der Redactie van de mijne verschillen en apprecieer dan zooveel te meer, dat zij hare kolommen voor mij heeft opengesteld met eene onpartijdigheid, die niet altijd in de pers wordt aangetroffen. (1)

En daar de Redactie dus vóór- en tegenstanders „fair play„ geeft, verzoek ik nog een plaatsje om B. te beantwoorden.

---

(1) De Redactie meent, bij de opneming dezer repliek, de verklaring te moeten voegen, dat zij voor de bespreking van dit gewichtig onderwerp gaarne ruimte beschikbaar heeft gesteld, zonder dat zij daardoor wil geacht worden voor een der geuite meeningen bepaald partij te kiezen.

Dipindai dengan CamScanner

Hoewel niet direct in verband staande met koffieverkoop op Java, teeken ik al dadelijk protest aan tegen B., waar hij — uit een Nederlandsch standpunt — het een *bedenkelijk teeken* noemt, dat de Nederl-Indische Handelsbank relaties met Amerika aanknoopt. Welk nadeel toch kan er voor Nederland in liggen, dat de Handelsbank krachtig steunt de pogingen, door andere wakkere firma's alhier gedaan om het ontzaglijk uitgebreide veld van handel met Amerika meer *direct* dan thans geschiedt, naar Nederland te verplaatsen? En, wat zaken met Indië betreft, waarom zou zij niet even goed als Barings, Brown Shipley, Morgan en andere bankiers, op de gewone wijze. tegen onderpand, hare credieten in Amerika doen ingang vinden, den stroom der wisselmarkt daardoor meer naar *Nederland* leiden, en, als natuurlijk gevolg, de handelsrelaties vergemakkelijken en doen toenemen? Voor den Nederlandschen en Indischen handel blijft dit eene weldaad, onverschillig of er meer koffie in Indië verkocht wordt of niet. Zelfs belet niets dat B. met die bank zou concurreeren, en wat zal B. er dan van zeggen als hij verneemt, dat het grootste handelslichaam in Nederland ook te New-York relaties heeft aangeknoopt! En waarom niet even goed met Amerika als met la Plata of andere landen?

Er is ruimte in de wereld voor ieder die tijdig de bakens weet te verzetten; slechts halstarrige aanhangers van het oude en wegkwijnende lijden daaronder. Wij zien dus in die frissche blijken van leven in dezen tijd van malaise een bemoedigend, een opwekkend feit, geen bedenkelijk, maar een verheugend teeken.

En nu de koffie c. a. Erken ik in B. een bekwaam strijder, dien ik gaarne tot bondgenoot had, zoo spijt het mij ter wille eener grondige discussie, dat hij het principe — het theoretisch en practisch juiste van verkoop op Java — volstrekt niet bespreekt, en slechts eenige zinnen in mijn opstel uit hun verband rukt en tot onderwerp zijner critiek maakt. De beantwoording wordt mij daardoor moeilijk gemaakt.

Het grootste gedeelte van zijn betoog besteedt B. aan beschouwing omtrent de scheepvaart, die ik geheel deel. Ook ik heb sympathie met de reeders, die ten slotte slachtoffers werden der steeds afwisselende bepalingen

Dipindai dengan CamScanner

van bevrachting, tengevolge van het consignatiestelsel, doch het is nuttig somtijds te herinneren aan die dagen die nog niet lang vervolgen zijn; te bedenken hoe toen dat stelsel — dat eenigen rijk gemaakt heeft, doch tevens de belemmering tot ontwikkeling onzer scheepvaart en oorzaak van haar verval geweest is — zeer mooi werd bevonden en hoe lang het heeft geduurd eer het geleidelijk, *zeer* geleidelijk werd afgeschaft, na aan den Staat *schatten* te hebben gekost. Geen afgedankte wapens dus wenschte ik te gebruiken, doch waar in de Tweede Kamer besproken werd het kwijnen onzer suikermarkt en scheepvaart, uitsluitend ten gevolge van de afschaffing der differentieele rechten, daar werd een historisch overzicht onmisbaar om die zaak in haar juist verband toe te lichten.

„In 't verleden ligt het heden"

en B. vergete niet dat het heden, de Gouvernements-koffieconsignatie naar Nederland, een laatste aanhangsel is van dat treurige verleden.

Ik zal B. dus niet volgen in al zijn beschouwingen, niet antwoorden op zijne vraag, waarom de veilingen der Nederl. Handelmaatschappij een kostbare en tijdroovende omweg zijn voor den *buitenlandschen* verbruiker (hetgeen nog al licht te bevroeden is); niet vragen hoeveel Santos-koffie alhier op *directe* bestellingen uit Santos is ingevoerd, zijnde dit van ondergeschikt belang, doch ik hecht er aan B. mijne erkentelijkheid te betuigen wegens zijn statistiek van uitvoeren van particuliere Javakoffie, omdat daaruit blijkt dat wij het, au fond en in hoofdzaak, geheel eens zijn.

Het argument der tegenstanders van Gouvernements-koffie-verkoop op Java was toch steeds, dat dan geleidelijk, maar zeker, de meeste koffie naar het buitenland zou gaan? Wat toont nu de heer B. aan? Dat $86^3/_4$ pCt. van de koffie, ter beschikking van *particulieren*, naar Nederland blijft gaan. Zal het dan met de Gouvernementskoffie anders wezen? Ten bewijze hoe homogeen ik daarover met B. denk, herinner ik, dat ik over dit punt het volgende schreef:

> „Met Noord-Duitschland en Belgie achter zich en gunstig gelegen als ons vaderland voor uitvoer naar die landen is, zal dan ook slechts die koffie

niet naar Nederland gaan, waarvan de verkoop op Java in het *financieel belang der Regeering is.*"

Met andere woorden: alleen die koffie, b. v. een deel der gele Preanger of groene Malang of weinige andere soorten waarvoor Amerika of de Middellandsche Zee een hoogeren prijs kunnen betalen dan Nederland, zullen niet naar Nederland gaan; de hoogere prijs daarvoor op Java gemaakt, komt ten bate der Regeering, die *verplicht* is hare goederen hoogst mogelijk te verkoopen; de andere koffie gaat naar Nederland, en het eenig onderscheid zal dan zijn, dat de makelaars en handelaars die koffie koopen van particuliere importeurs en niet van de Ned. Handelmaatschappij. Omtrent de gevolgen uit B's statistiek te trekken, kan dus geen verschil van opinie bestaan, en toch had ik liever dit schermen met cijfers, waarvoor ik zoo waarschuwde, niet gezien. Het leidt tot niets; ik heb dat uitvoerig betoogd. Zoo kan men vragen: is die statistiek juist? Hoe is het dan b. v. mogelijk, dat daarin niets voorkomt van verscheping naar Triëst, terwijl onze Consul aldaar een directe Java-aanvoer in 1877 meldt van 1 millioen kilos en van 656,000 kilos in 1876? Waarom heeft B. juist gekozen de periode vóór den aanvang der veilingen van *dit* jaar op Java? Het zou hem hebben kunnen blijken, dat uit de van Juli tot November 1878 gehouden veilingen van te zamen 100,000 pikols, ongeveer één derde gedeelte *niet* naar Nederland is of wordt verscheept.

Waarom heeft B. de Padang-veilingen er niet bijgenomen. Hij zou dan geconstateerd hebben dat van de 158,000 pikols, in 1877 geveild, 141,800 pikols naar Amerika zijn verscheept. Eindelijk, is B. bewust van het feit, dat vele plantages consignatie-contracten hebben loopen met firma's in Nederland, die voorschotten verstrekken onder beding dat de koffie naar *hier* moet komen en hier moet verkocht worden, en waardoor dus de planter de vrije beschikking over zijn product mist? Is het hem bovendien bewust, dat die particuliere koffie in het buitenland bij verre niet zoo bekend is als de gouvernementskoffie en dus minder de aandacht trekt, en weet hij, dat de keus van particuliere koffie zeer beperkt wordt, daar in tal van residenties (b. v.

Dipindai dengan CamScanner

Preanger, Cheribon, Tagal enz) uitsluitend gouvernements- en *geen* particuliere koffie geteeld wordt? Tot welke conclusien, geheel tegen de bedoeling van B., zouden dan zijn cijfers al niet kunnen leiden?

Genoeg tot betoog, dat men de zaak in *principe* moet behandelen en het tweesnijdend wapen der somtijds weinig betrouwbare en tot allerlei tegenspraak leidende statistiek, ter zijde dient te leggen.

Ik wensch, hoewel B. daarover spreekt, liefst te zwijgen over het al dan niet zaakrijke en grondige der debatten in de Kamers; ik heb voorbedachtelijk, en ofschoon die redevoeringen overvloedig stof tot commentaar gaven, in mijn betoog alles vermeden wat op politiek betrekking had en mij bepaald tot de m. i. alleen afdoende commercieele beschouwingen. Ook thans wensch ik dat standpunt getrouw te blijven. Alleen dit nog in antwoord aan B. De Minister zeide (niet ik, zooals B. dit voorstelt): op 100,000 pikols koffie, op Java verkocht, is 77 cents minder verdiend, dus maakt dat over 1 millioen pikols *f* 770,000!

Die becijfering is dus even ongerijmd als wanneer ik geschreven had: op 10,000 pikols Preanger-koffie heeft de Regeering door verkoop op Java *f* 8 per pikol meer gemaakt, dit geeft dus over 1 milloen pikols, acht millioen gulden ten voordeele van verkoop op Java! Vooral tegen het onophoudelijk bezigen van dergelijke groepeering van cijfers door voor- en tegenstanders was mijn betoog gericht, en geheel zeg ik het B. na, dat zulk gecijfer gerust achterwege kan blijven en op kruidenierspolitiek gelijkt; doch — de Regeering heeft nu eenmaal zoo'n kruideniersaffaire te administreeren; laat zij nu echter zorgen dit *goed* te doen en ten meesten bate der schatkist.

P.

Dipindai dengan CamScanner

Overdrukt uit het *Algemeen Handelsblad* van Dinsdag, 31 December 1878.

Het verheugt mij, de in zijn vorm zoo heusche repliek van den heer P. door mijn bestrijding te hebben uitgelokt.

Nu hij zich nader heeft verklaard, zal de indruk, die zijn eerste stukken in niet commercieele kringen gemaakt hadden, als ware het met den Nederlandschen koffiehandel gedaan, wel eenigszins zijn verzacht.

Vergunt mij, bij de gebleken onpartijdigheid van de redactie, nog eenige ruimte tot nadere adstructie van mijn gevoelen.

Ten eerste twee punten van incidenteelen aard:

1°. Er heerscht eenig misverstand over mijn opmerking ten aanzien van de aangekondigde aanknooping van relatiën door de Handelsbank met Amerika. Te oordeelen naar hetgeen daarover in de couranten werd medegedeeld, hebben zij ten doel om den handel — niet van Nederland — maar van Indie met Amerika te bevorderen.

Ik herinner mij zeer goed hoe de stemming in Engeland was, toen de orders op katoen, voor het continent, rechtstreeks op de Amerikaansche markt begonnen te komen. Daarvoor werden ook Engelsche kredieten gebruikt, en toch geloof ik, dat geen enkel Engelsch handelsorgaan een verblijdend feit vond in pogingen, die, als zij met goed gevolg waren bekroond geworden,

een aanzienlijken achteruitgang van de Liverpoolsche katoenmarkt ten gevolge zou hebben gehad.

Voor den Engelschen handel was het een aansporing tot verdubbelde activiteit; ik erken, dat ik ook deze tijding voor onzen Nederlandschen goederenhandel als een stimulus zou willen beschouwd zien, om te toonen dat hij er ook nog is — een zelfvertrouwen, waartoe op een wereldmarkt alle reden is. Alle achting voor teekenen van leven in crediet- en wisselhandel, maar vergeet niet dat onze havens en spoorwegen ook elementen en aderen behooren te zijn van de nationale welvaart.

2°. De statistiek, ontleend aan de berichten der handelsvereeniging te Batavia, wordt sedert jaren door mij geconsulteerd, en is, naar mij voorkomt, zeer betrouwbaar; zij was de meest recente, destijds hier aangekomen.

En nu wat de hoofdzaak betreft.

De heer P. noodigt mij uit om het theoretisch en practisch juiste van verkoop op Java principieel te bespreken. Vatte ik zijn schertsend gekozen motto ernstig op, dan zou ik aarzelen, want dan zou ik kunnen aanvoeren, dat argumenten weinig vat hebben op het robuste geloof van mijn geachten bestrijder. Ik zal echter trachten de gronden aan te geven, waarop mijne meening rust.

Ik verschil volkomen in standpunt van den heer P., waar hij zegt, dat de Nederlandsche Regeering een kruideniersaffaire te administreeren heeft. De Staat is integendeel te vergelijken bij een groot heer, die landrente of belasting in den vorm van producten ontvangt van zeer aanzienlijke bezittingen.

Overtuigd, dat voor de plaatsing dier producten een ervaren handelaar noodig is, heeft de Staat gecontracteerd met een solied handelshuis, dat hij bovendien controleert en door welks bemiddeling die producten worden te gelde gemaakt op de grootste wereldmarkt, die voor dat speciale product bestaat.

Naar mijn inzien, moet nu die groote landeigenaar zoo weinig mogelijk speculeeren, zooveel mogelijk trachten te waken voor het behoud en de natuurlijke debouché's van zijne hoofdmarkt.

Is hij weifelend en wispelturig in zijne besluiten,

CS Dipindai dengan CamScanner

geeft hij zijn handelsagent telkens nieuwe orders, verlaat hij zich niet op diens handelsdoorzicht, dan zou de schijnbare winst van heden het verlies van morgen kunnen zijn. Als de Nederlandsche markt hare veelzijdigheid verliest en niet meer *de* markt bij uitnemendheid voor de Java-koffie is; als de buitenlandsche afnemers van de Hollandsche markt de aanbiedingen van dezelfde koffie uit allerlei anderen havens daartegen kunnen wrijven, ten einde lagere prijzen te bedingen; als het vertrouwen in het artikel, in de bekende en natuurlijke vastheid van den grooten houder verloren gaat, dan is het, mijns inzien, geenszins uitgemaakt, dat de koffieprijzen niet op een geheel ander niveau zullen gaan dobberen als in de laatste 25 jaren. De algemeene, de ver strekkende gevolgen van de verplaatsing der koffiemarkt naar Java moeten worden nagegaan, niet de tijdelijke prijsverschillen tusschen ginds en hier, die zich kunnen voordoen.

Het is waarschijnlijk, dat, zoo alles op Java verkocht wordt, de aldaar gemaakte prijzen doorgaans zouden zijn boven de pariteit der Nederlandsche markt, *zooals zij dan zou geworden zijn*, en dat toch de koffieoogsten minder zouden opbrengen dan indien de Nederlandsche hoofdmarkt, van waar schier altoos de prijsverbetering der koffie is uitgegaan, in stand ware gehouden.

Ik besef de moeilijkheid, om zulk een mogelijkheid te doen gevoelen door een niet commercieel publiek.

De nuttige, de onmisbare rol, die kapitaal en kennis vervullen in den eigenlijken goederenhandel, wordt zeer zelden besproken, en velen verwarren het streven naar het afschaffen van noodelooze tusschenpersonen met een reeds tot stand gekomen feit, als zouden producent en consument in het geheel geen intermédiar meer behoeven.

Vergun mij dus een voorbeeld aan te halen van de wijze, waarop de handel in een artikel bedorven kan worden.

Ik bedoel de China-thee.

Het is bekend, dat vroeger die handel werd gedreven door eenige millionairs, is China gevestigd en door Europeesch kapitaal gesteund, die het product consigneerden naar de hoofdmarkten in Europa, waar regel-

Dipindai dengan CamScanner

matig veilingen werden gehouden en waar de theekoopers wisten, dat zij onvervalschte thee konden krijgen.

Gaandeweg is dat veranderd; de concurrentie van koopers in China is op zeer uitgebreide schaal toegenomen; de prijzen in China zijn echter slechts zeer kortstondig gerezen, doch ziehier hoe de Engelsche *Economist* van 21 December zich uitlaat over den Engelschen theehandel:

> „Het karakter van onzen invoerhandel in thee van China heeft in den loop der laatste jaren groote wijzigingen ondergaan. Eenige der oude welbekende firma's zijn uitgestorven of hebben hunne belangstelling aan andere zaken gegeven, — hunne plaatsen zijn ingenomen door syndicaten van kooplieden, makelaars en theekoopers; dezen, versterkt door nieuwe speculanten, naar mate deze of gene, niet langer in staat of gezind om nieuwe verliezen te verduren, zich uit de combinatie moest of wilde terugtrekken, hebben door een stelsel van enorme inkoopen in China, gevolgd door geforceerde verkoopen in Londen bij de aankomst der thee, hunne zaak gaande gehouden en hunne wissels doen circuleeren, gesteund door banken, die er nu wellicht te diep in zitten om zich gemakkelijk te kunnen terugtrekken."

Het blijkt uit de verdere mededeelingen van de *Economist* (waarop reeds in dit blad de aandacht werd gevestigd), dat er in de laatste 3 jaren zwaar is verloren zonder dat er verandering in den toestand kwam. Lagere prijzen in China worden door de geforceerde verkoopen in Londen steeds gevolgd door nog lagere prijzen bij aankomst.

De thee van 't laatste seizoen heeft weder 5 à 30 pct. verloren, in sommige gevallen 50 pct.

De *Economist* weet niet, of hetgeen in aantocht is een storm zal zijn, die de atmosfeer zal opklaren, of dat een dieper gaande en verder strekkende stoornis in dezen handel te vreezen is.

Nu zal men vragen, van waar deze stoornis?

Men zal haar toeschrijven aan de concurrentie der Indische thee, maar is die in aard en omvang niet volkomen gelijk aan de concurrentie van de Rio-Koffie met

Dipindai dengan CamScanner

de Java-boon? — Men zal allerlei algemeenheden verkondigen over malaise, gebrek aan vertrouwen, enz.

Ik geloof dat de *Economist* den vinger op de wond heeft gelegd. Het artikel is in verkeerde handen gekomen. Schijnbaar werden weder eenige nuttelooze „tusschenpersonen" afgeschaft. Men liet zich op zes maanden zicht betrekken. De thee kwam in 50 dagen van Sanghae in 't dok. Men had dus ruim den tijd om te realiseeren vóór de wissels vervielen. Kapitaal had men niet meer noodig Vogue la galère!

Ik hoor reeds de voorstanders van verkoop in Indie mij met verontwaardiging toevoegen: „denkt gij dan dat wij zoo roekeloos zullen zijn, wij zijn soliede lui met veel kapitaal!"

Mijn antwoord is: „Let op het ziekteproces in den China handel. Ook daar waren de eerste koopers soliede lui met veel kapitaal, maar zij hebben er voor bedankt om tegen de speculanten te blijven opbieden en zij hebben gelijk gehad".

Wie heeft nu geprofiteerd?

Stel dat de Keizer van China zijn tribuut in thee ontving, zou hij dan onder de oude bedeeling niet beter hebben gestaan dan onder de nieuwe? Toch zou de heer P. hem te goeder trouw hebben geraden, stelle in 1860:

„Consigneer toch niet meer uw thee naar Londen, Rotterdam of Hamburg, maar verkoop haar in de Chineesche havens, dan zullen Rus en Franschman en Duitscher en Scandinaaf zich rechtstreeks bij u voorzien, omweg en kosten sparen en u dus beter prijzen betalen".

„En die voorspelling zou in ieder opzicht slecht zijn uitgekomen. De thee is blijven gaan naar de groote Engelsche theemarkt, waar alleen die faciliteiten verkregen worden welke de speculanten behoefden; maar in ieder opzicht is gehandeld tegen het belang van dengene, die een jaarlijksch inkomen uit zijne theeplantages verwacht.

Vergunt mij een onwelluidenden maar teekenachtigen handelsterm: sedert jaren is met het artikel *gemorst*

„Comparisons are odious". Ik ga dus niet verder en wil volstrekt niet zeggen, dat het met de Java-koffie precies zoo zou gaan.

Dipindai dengan CamScanner

Zelfs gebiedt de billijkheid mij te erkennen, dat de denkbeeldige raad aan den Keizer van China in één opzicht goed zou geweest zijn, want de *groene thee* wordt in China rechtstreeks voor Amerika en Australie gekocht en schijnt een onafhankelijken prijzenloop te hebben gevolgd.

De eenige leering die ik wenschte, dat men uit dit voorbeeld trok is deze:

Het is voor een man, die leven moet van de inkomsten van zijne koffieplantages en wien dus het behoud van de marktwaarde van dat artikel zeer ter harte moet gaan, geenszins onverschillig in wiens handen dat artikel komt, alvorens het den consument bereikt. Die zijde van de quaestie, de beteekenis der groote Nederlandsche koffijmarkt, voor de stabiliteit van het artikel, waarvan na 1848 en 1857 zulke treffende bewijzen zijn gegeven, wordt gewoonlijk over het hoofd gezien. Zij behoort er toch wel degelijk bij. Ik zou wenschen, dat al degenen, die in de donkere dagen vóór Kerstmis, gewoonlijk in de Staten-Generaal over den verkoop in Indie adviseeren, de belangrijke brochure over den koffiehandel van den Heer C. Schöffer Sr. nog eens herlazen.

Zij zouden zien dat een handel, die jaarlijks 600 millioen gulden door de consumenten doet betalen, een samenstel is, waarin kapitaal en kennis een groote rol spelen, en dat de beslissing, hoe men het inkomen van den Staat dat uit de koffieverkoopen getrokken wordt, op de verstandigste wijze zal innen, niet door eenige algemeenheden kan worden bepaald.

Ik ben aan het slot van mijn repliek en zal mijnerzijds hiermede de discussie sluiten. Ik zal geen advies geven over soorten en hoeveelheden, die in Indië moeten verkocht worden, evenmin over wijzigingen in de manier van verkoopen hier te lande.

Dat is niet van mijne competentie, want ik beweeg mij niet in den koffiehandel. Mijn doel was alleen om de aandacht van de lezers van uw blad te vestigen op een zijde der quaestie, die, naar mij voorkwam, in het betoog van den heer P. was veronachtzaamd en ik hoop dat ik daarin ben geslaagd.

B.

Dipindai dengan CamScanner

Overgedrukt uit het *Algemeen Handelsblad* van Zondag, 5 Januari 1879.

Wanneer ik der redactie verzoek mij voor het laatst een plaatsje in te ruimen en tevens beloof daarmede het debat mijnerzijds te zullen sluiten, dan geschiedt dit in de eerste plaats om mijn vriend B. hulde te brengen wegens zijn twijfelend zoeken naar waarheid in deze aangelegenheid en ten tweede omdat ik het gevaarlijk acht de laatstelijk, in uw nummer van gisteren, door hem geopperde stelling aangaande de mogelijke gevolgen eener eventueele verplaatsing der koffiemarkt naar Java, zonder tegenspraakt te laten.

Om mijn vriend B. te volgen, verplaatsen wij ons thans aan de theetafel, en daar koffie en suiker reeds behandeld zijn, zullen uwe lezers dan ook in Holland in gedachte aan de nog niet verwezenlijkte „free breakfast table" hebben aangezeten. En in werkelijkheid is in ons land de suiker daarin nog slechts eene belemmering; het laatste nummer van de Produce Markets Review geeft daaromtrent een wenk, die wel verdient overwogen te worden door de voorstanders van protectie.

Na gewezen te hebben op het feit, dat de suikerconsumptie in 1878 in Groot-Brittanië weder toegenomen is met 70,000 tons en aldaar thans 910,000 tons bedraagt, terwijl het verbruik in het rijke beschermde Frankrijk *afneemt* en het beschermende stelsel in Frankrijk ten

gevolge heeft, dat men zeer goedkoope suiker in Engeland consumeert, laat dit blad de volgende ontboezeming ontsnappen, die te goed Engelsch is om niet onvertaald te worden overgenomen:

„In England we have in the course of this century, at one time or other, desired to levy the duties, not with a view to the revenue, but to benefit such incongruous classes as the slaves, the free labourers, the industrios negroes, the patient ryots, the British Colonies east of the Cape, our West-Indies, English as distinguished from the foreign Planters, and our own home refiners. Each of these interests has in its turn been protected, till our Government, finding that *it satisfied nobody*, at last abandoned the conflict with the great economical laws, against which it struggled so long. In France, on the other hand, the Government have vigorously taken up the unnatural struggle, and Loaf Sugar, in consequence, sells at 10 d. per ℔, in Paris, while it can be had at 3 d. in London! Three years ago the great home Sugar industry of France was brought to the verge of ruin, and there are signs that another crisis of the kind will, in a year or two, have to be traversed".

Zoo is het: „it satisfied nobody" — en zoo is het ook elders. Moge daarom ook allerwege spoedig met zulke anti economische stelsels gebroken worden! Doch, helaas! de teekenen des tijds zijn, dat wij in dit opzicht eerder achter- dan vooruit schijnen te gaan.

Doch, dit slechts en passant, en tot aanvulling van het vroeger door mij geschrevene.

De heer B. schijnt te meenen, dat ik het af keur, dat de Staat een solied persoon of lichaam belast met den afzet zijner producten.

Ik moet daarbij eenvoudig opmerken, dat zoo iets nooit bij mij opkwam, en ik integendeel erken, dat zoolang de Staat producten naar Nederland consigneert, de realisatie daarvan niet goedkooper noch beter kan geschieden dan door de Ned. Handelmaatschappij.

Maar de heer B. laat daarop volgen, dat „die groote landeigenaar (i. e. de Staat) zoo weinig mogelijk speculeeren moet en, waarschijnlijk zonder het te willen, drukt B. daardoor juist mijn gevoelen uit.

Dipindai dengan CamScanner

Die landeigenaar moet niet anders handelen dan elk ander landeigenaar; hij moet in loco, op de plaats van productie, verkoopen en aan de talrijke koopers overlaten zijn product in de verschillende landen aan de markt te brengen; hij moet niet speculeeren door zijn product steeds naar éene markt te verschepen en daardoor alle slechte kansen voor zich behouden en de betere aan anderen overlaten.

Een boer uit Minnasota of Wisconsin scheept zijn graan naar Chicago of New-York af en laat het aan den hoogsten bieder in die steden over of deze het product naar Liverpool, Amsterdam of Antwerpen het voordeeligst kan plaatsen. Een koffieplanter in Brazilië laat het aan den kooper van zijn product te Rio of Santos over, of hij de hoogste orders heeft voor het Kanaal of de Middell. Zee; hij, planter, kan dat niet weten; het is zijn vak niet; hij moet afgaan op de concurrentie van bieders uit alle landen, die hem het *hoogste* bod *waarborgt*. — De Staat-planter mag dus niet met voeten treden het beginsel, dat bij goed gedreven landbouwexploitatie op den voorgrond staat.

En wie daaromtrent een goed geschreven artikel wil lezen, verwijzen wij naar de *Frankfurter Zeitung* van 19 en 23 December, waarin onder den titel van „die kaffee-auctionen in Amsterdam" de schrijver o. a. het volgende zegt:

„Unseres Erachtens ist aber die Pflicht der Regiering, im Interesse der Gesammtheit, eventuell auch unter Nichtbeachtung der Wünsche Einzelner, den markt aufzusuchen wo sie den coulantesten und rentabelsten Absatz zu finden gewisz ist, und das ist fur indische Produkte unstreitig Java selbst. Die freieste Konkurrenz findet sich naturgemäsz am dichtesten beim Produktions-platze, der überdies den berechtigten Anspruch darauf hat, zunächst von seinen Mühewaltungen für die Kulturen zu profitiren; je freimüthiger die ersteren belohnt werden, desto edler werden die letzeren sich gestalten; kurz, die einzige im wohlbegriffenen Interesse des Staates liegende Lösung der Frage wegen der Verkaufsmodalitäten der Regierungsprodukte ist, ganz dem bisherigen Systeme zu entsagen und auf Java selbst alles zur freihandigen Begebung zu stellen."

Dipindai dengan CamScanner

Gesteund door berichten omtrent de malaise in den Londenschen theehandel, koestert nu echter de heer B. de vrees dat, bij meerderen verkoop op Java, de koffie in minder soliede handen zal komen, de Nederlandsche handel in koffie even als die in China-thee bedorven zal worden door de strekking om producent en consument, zonder gebruik van eenig intermediair, tot elkander te brengen. En tot adstructie van dat betoog haalt B. aan hetgeen met de China-thee is geschied.

Ook ik las dat artikel in de *Economist* en begrijp niet dat dit blad zoo weinig diep in dit veel omvattend onderwerp is doorgedrongen. De millionnairs in den handel met China maakten hun fortuin niet zoozeer in thee; doch de twee of drie machtige firma's waarvan zij deel uitmaakten, bezaten een vloot van snelvarende stoomschepen, sneller dan de mailstoomers, uitsluitend ingericht op den opiumhandel; zij bezaten hun eigen werven en dokken te Hongkong en Singapore; hun monopolie reikte zoover dat zij den kapiteins hunner stoomers bij aankomst te Hongkong verboden met iemand aan den wal te communiqueeren, of eenigen brief af te geven vóór zij de hunnen hadden gelezen en hunne inkoopen of verkoopen van goederen en wissels, gebaseerd op de berichten der markt te Calcutta of per telegraaf uit Europa via Calcutta, hadden bewerkstelligd. Zij bezaten het zeer winstgevend monopolie der rivier-stoomvaart op de Yang-Tze en slechts weinige havens van China waren toen nog voor den uitvoerhandel opengesteld. Zij kochten of bevrachtten klipperschepen en loofden premien uit om hunne thee het eerst te Londen te hebben, doch dit was voor hen slechts bijzaak. Zij maakten reusachtige winsten bij de opening van Japan, in den koeliehandel enz.; de weelde hunner inrichtingen kende geen perken; het was de tijd van gemakkelijk geld verdienen; de stallen met uit Engeland naar China ontboden racepaarden waren wereldberoemd.

Toen echter brak, na jaren van weelde, de „struggle for life" aan. De onderzeesche telegraaf maakte opiumsteamers renteloos; het Suez-kanaal verdrong de theeklippers en stelde den theehandel voor een ieder open. Japan werd overvoerd, onafhankelijk en exploiteerde zelf

Dipindai dengan CamScanner

massa's thee naar Amerika, ten nadeele van de Chineesche markt; vervalschingen van China-thee door de planters bedierven de reputatie in Engeland, terwijl Assam prachtige thee exporteerde die der Chineesche een geduchte concurrentie aandoet — dit jaar reeds een verbruik van 35,000,000 ponden aantoonende — en Ceylon monsters van zeer goede thee zendt en een tweede Assam dreigt te worden. Voeg daarbij een overvoerde markt met lijnwaden, de ontzaglijke reductie in de zilverwaarde, het belemmeren van de koelietransporten, de kwijning van den zijdehandel, dan kan het geen verwondering baren, dat de millionairs, niet opgewassen tegen den nieuwen stroom, zich terugtrokken of failleerden, en dat zelfs de drie grootste en oudste Amerikaansche firma's, die weinig of niets met de Londen markt te maken hadden, onder dit algemeen debacle begraven werden. Langzaam doch zeker was de werking van al die factoren, waarvan niet de minste bleek te zijn een sedert jaren achteruitloopende markt, vooral een gevolg van het feit, dat thans per stoomschip in drie maanden het product van een geheel jaar op éénmaal wordt uit- en aangevoerd. Doch één lichaam bleef bij dat alles welvaren — de Chineesche planters, zij lieten de verliezen aan de exporteurs over en „speculeerden niet."

De tegenwoordige malaise heeft dus een lange en verklaarbare lijdensgeschiedenis gehad. Groote omwentelingen op het gebied van vervoer- en snellere gemeenschapsmiddelen hebben steeds tijdelijk groote schokken in den handel ten gevolge, doch na eenige jaren wordt de atmosfeer gezuiverd en treedt de woeste stroom weder in zijn bedding terug. Zoo zal het ook met den theehandel gaan, en ware de keizer van China eigenaar geweest van de meeste thee en al had hij die ook geregeld te Londen doen veilen, hij zou evenmin hebben kunnen beletten, dat de Moning-thee thans slechts 1 s. 10 d. waard is, tegen 2 s. 3 d. eenige maanden geleden, als de Ned. Handelmaatschappij heeft kunnen voorkomen, dat, ondanks de veilingen, goed ordinaire koffie, die in 1874 tot 70 cents steeg, in het begin van 1879 slechts 54 cents opbracht en op het einde van dat jaar niet meer dan 40½ cents waard was. En is het met China-thee erger gesteld dan met bijna alle andere arti-

kelen, waarvan „de oude firma's niet zijn uitgestorven en plaats hebben gemaakt voor combinaties van kooplieden en makelaars," om met den *Economist* te spreken? Beleeft niet elk artikel een tijd van crisis? Men vrage het den handelaars in koffie, suiker, hout, Amerikaansche import-artikelen, en zelfs aan hen die den handel in lijnwaden in alle Indische kolonien kennen! En ik geloof waarlijk, pour revenir à mes moutons, dat de koffieplanters van Brazilie, viermaal beduidender dan Java, ondanks alle faciliteiten die den kooplieden te Rio en Santos ook zeker door bankiers zijn aangeboden, nog het minste reden tot klagen hebben. Evenmin maak ik mij voor de gevolgen van meerderen verkoop op Java ongerust, wat betreft de *overdreven* toenadering tusschen *verbruiker* (daar B. niet invoerder bedoelt) en uitvoerder.

Wij hebben daarvan een voorbeeld gehad in den katoenhandel, tijdens die naar hier getrokken werd; hoevele naaisters en werkters bleken toen niet een paar balen katoen te willen bezitten? Doch de *crash* die kwam, bracht de zaken weder in betere handen en die verbruikers hebben voorgoed van het invoeren afgezien.

Doch een voorbeeld van hetgeen *ik* bedoel, met wenschelijke toename van directe relatien, levert de graanhandel thans op tusschen Amerika en Rusland en Nederland. Vroeger ging die voor het grootste deel door het intermediair van Londen; de flinke graanhandel heeft er voor bedankt langer tributair te zijn en thans geschieden de zaken direct en met vermijding van courtages en commissiegelden. Die vermindering van kosten te Londen komt den Amerikaanschen en Russischen landbouwer (ik had bijna Indischen koffieplanter gezegd) ook voor een *deel* ten goede.

Maar, zegt de heer B., vroeger ging het te Londen met thee goed, toen geregeld *veilingen* gehouden werden. Ik vraag, zoo het waar is, dat in veilingen het „suprême salut" ligt, dan schijnen omtrent den modus quo toch tal van meeningen te bestaan, wat althans koffie- en tinveilingen in Nederland betreft. Wij hebben gehad jaarlijksche, halfjaarlijksche veilingen, toen 8 à 9 veilingen in het jaar, thans disputeert men over 1 veiling meer of minder in de zomer-

of wintermaanden, anderen wenschen wekelijksche veilingen; de Eerste en Tweede kamer, radeloos, wenschen eene enquête (na de enquête omtrent het verval der koopvaardijvloot onder bloemen te hebben begraven). Tinkoopers veroordeelen het tegenwoordig systeem en wenschen slechts één of twee veilingen per jaar, in een woord, „the system satisfies nobody", en ten overvloede vragen de zeker zeer bevoegde makelaars Leonard Jacobson & Zoon, in hun bericht van 31 December ll.: „Zijn de verliezen in Nederland in koffij geleden niet grooter dan zij hadden behoeven te zijn? „En — laten zij daarop volgen — die vraag kunnen wij niet anders dan bevestigend beantwoorden. Het is toch niet tegen te spreken, dat de ongunstige Java-oogst berichten, die de prijzen zoo hoog deden stijgen, later (toen het kwaad reeds gedaan was) sterk overdreven bleken te zijn, en dat gemis aan tijdige officieele regeeringsberichten (het gevolg der gebrekkige inrichting, in ons vorig bericht omschreven), dat kwaad grootendeels heeft berokkend en althans veel langer dan noodig was, laten voortwoekeren. Doch wat óók onnoodig veel kwaad heeft gedaan, is: dat de handel, niettegenstaande de algeheele omwenteling die er, vooral ook in dit jaar, zoowel in de productie als in den aard van het verbruik heeft plaats gegrepen, toch, wanneer hij koopen wilde, verplicht bleef dit te doen, even als of er niets ware gebeurd, in veilingen die hem noodzaken telkens te veel op eens te nemen, en waardoor hij nu van maand tot maand in zooveel gevallen het volle verlies heeft moeten lijden, terwijl, wanneer de koffie door de N. H. M. op dezelfde wijze als door particulieren geschiedt, ware aan de markt gebracht, dat verlies ongetwijfeld minder groot zou geweest zijn, zonder dat de verkooper daarom, dooreen gerekend, minder geld voor zijn goed had gekregen."

Conclusie: Wij hebben bijna 40 jaar lang gedwaald! Ziedaar dan het eindvonnis over het zoo geroemde veilingsstelsel De regelmatige verkoop bij aankomst in Nederland, door de heeren Jacobson verlangd, zal intusschen de statistische juistheid van het beginsel van verkoop intIndie, helderder dan thans kan geschieden, ;in het lich stellen.

Een woord nog ten slotte.

Dipindai dengan CamScanner

De heer B. zegt: „Stel dat de keizer van China zijn tribuut in thee ontving, zou hij dan onder de oude bedeeling niet beter hebben gestaan dan onder de nieuwe?" Welnu, dit beeld lacht mij toe als zeer geschikt om het onderwerp voor den niet-ingewijde bevattelijk te maken; ik zal zoo'n heerscher over het Hemelsche Rijk eens handelend laten optreden. Ik neem aan, dat hij vernomen heeft dat Engeland een groot land is, waar men veel van thee houdt. Hij heeft van de Handelsvereeniging te Londen vernomen, dat zij de keizerlijke thee voor eene kleine commissie in veiling wil verkoopen. Hij neemt dat aanbod aan en geeft aan zijn factorijen last *al* de tribuut-thee naar Engeland te verschepen.

Na een jaar komt een van die Yankee-gezagvoerders, zooals Bret Harte die beschrijft in „the right eye of the commander" en laat audientie verzoeken. — „Bless my soul, Your Majesty," zegt hij, this Tea-system won't do any longer. You make a fearful blunder." Mijn land heeft 10 pCt. additioneele rechten op alle thee, die niet direct uit China komt; nu noodzaakt gij mij de thee „langs een omweg" uit Engeland te halen, maar gij deedt veel beter van mij die thee hier te verkoopen, dan betaal ik *u* die 10 pCt. meer in prijs; wij komen dan voortaan met onze schepen direct naar China en leveren u goedkoop ijs, meel, telephonen, microphonen en electriciteit en zoo zijn wij beiden geholpen." I guess this means business!"

Terwijl hij nog sprak, kwam een Engelsch gezagvoerder binnen. „By Jingo, Your Majesty, you are making a fool of yourself," zeide hij. Ik ben hier gekomen met een lading kolen van New-South-Wales en kan geen theelading terugbekomen naar Australie, alwaar gebrek aan dit artikel is. Als mijn landslieden uw thee van de Handelsvereeniging te Londen moeten koopen en afhalen, betalen zij aan die maatschappij voor vracht, interest, onkosten en commissie 15 pCt. meer dan die thee hun zou kosten als gij, Sire, ze aan hen in China verkocht en men had die dan verscher en beter en in 40 dagen in Australie.

Ik stel u nu voor, u 10 pCt. meer te betalen dan gij van die Vereeniging ontvangt, als gij mij de thee hier

Dipindai dengan CamScanner

in China laat inschepen. Ik breng u dan eene lading Sidney paarden en Kangaroo-honden als geschenk terug. — Staat gij op 15 pCt, in gods naam, ik moet de thee hebben, doch van paarden blijft gij dan nuchter! „You better make up your mind at once!"

O! wijze Confucius! riep de Keizer uit, doe de stralen van uwe voorbeeldelooze wijsheid op mij nederdalen! Hoe komt het, dat deze man uit het land waar het thans zomer is, en de andere man uit het land waar het op hetzelfde oogenblik sneeuwt, mij hetzelfde voorstel doen, en dit wel op zoo brutalen toon dat het zeker voor mij voordeelig moet zijn? Ik dacht goed te handelen met andere Chineezen in Europa na te volgen, die sedert jaren ook alles naar éene haven zenden en zou nu werkelijk een echt Chinees verstandiger kunnen blijken te zijn dan de nagemaakte? En na eenig nadenken voegde hij den gezagvoerders toe: „ik neem uw voorstel aan; ik doorzie de voordeelen daarvan, gij kunt de thee thans ook in China laden; betaalt mij 10 pCt. meer dan de Vereeniging te Londen mij verantwoordt. Gij Yankee, breng mij eene geassorteerde lading uwer laatste uitvindingen mede, en gij, zoon van het trotsche Albion, eene partij koortswerende Eucalyptusboomen, die ik in de moerassen van mijn land zal planten.

Vertrekt en zijt voortaan eerbiediger jegens den heerscher over het volk, dat het eerst het buskruid en de boekdrukkunst uitvond!"

De Keizer had geen berouw van dezen maatregel: de havens waren later vol van Amer. klippers en Austral. brikken; de meerdere 10 pct. deed de Heerscher ten goede komen aan zijn volk: hij verminderde de landrente en er werden minder kinderen verdronken; de missionarissen gingen terug naar *home*, om de dronkaards te bekeeren; vele woeste gronden werden op billijke voorwaarden in eigendom afgestaan, een landbouwschool voor thee-cultuur opgericht en de Keizer is de afgod van zijn volk geworden.

En de Handelsvereeniging? — Zij ontvangt nog steeds veel, doch niet zooveel Keizer-thee als vroeger, maar zij bloeide meer dan ooit te voren; zij gaf voorschotten aan eerlijke landbouwers in China tegen goeden waar-

Dipindai dengan CamScanner

borg en hare agenten in China ontvingen van die planters veel thee ten verkoop; de Vereeniging benutte haar groot kapitaal en krediet in vele andere richtingen, zij vestigde zich . . . . .

Doch ik gevoel, dat dit verleidelijk onderwerp mij te ver zou voeren en ik mag niet nog meer ruimte van de welwillendheid der Redactie vergen.

Mocht ik geslaagd zijn het hoofdpunt van mijn betoog ook aan den niet in den handel opgeleiden lezer te hebben verduidelijkt, dan zal ik mij gelukkig rekenen.

Als ik ten slotte den heer B. dank zeg voor den aangenamen toon zijner welwillende replieken, waardoor mij de gelegenheid werd verschaft mijne denkbeelden nog nader te verduidelijken, dan knoop ik daaraan den wensch en het *vertrouwen* vast, dat het nieuw ingetreden jaar ons een stap verder zal brengen tot verwezenlijking van het door mij aanbevolen stelsel.

2 Januari 1879. P.

Dipindai dengan CamScanner

CS Dipindai dengan CamScanner

Dipindai dengan CamScanner

Dipindai dengan CamScanner

Dipindai dengan CamScanner